

Kehityksen kulku.

(Muistiinpanoja Pekka Ervastian esitelmästä Turussa lokakuun 31 p. 1907.)

Teosofia on täydellinen maailmankatsomus, joka käsittelee kaikkia elämän puolia, ja siinä on monenlaisia yksityisoppeja. Kuitenkin voidaan siinä erottaa kolme suurta perusoppia: ihmisten veljeys, jälleensyntyminen ja karma.

Teosofinen veljeysoppi ei ole samanlainen kuin maailman yleinen käsitys veljeydestä. Se ei perustu siihen, että ihmiset ruumiillisesti ovat samanarvoisia, vaan siihen, että ihmiset ovat hengessä yhtä. Veljeys on siis teosofian mukaan luonnon tosiasia: me voimme olla sitä tunnustamatta ja sen mukaan elämättä, mutta silloin tietysti rikomme luonnon lakia vastaan ja saamme siitä itse kärsiä.

Jälleensyntyminen taas sanoo, että olemme monta kertaa eläneet maan päällä ja tulemme vastedeskin elämään. Useimmat eivät muista ennen eläneensä, vaikka niitä kyllä on, jotka muistavat. Mutta joka ihminen muistaa ainakin sillä tavoin, että hän tuntee olevansa erilainen kaikkia muita ihmisiä. Jokaisella ihmisellä on takanaan oma kehityshistoriansa. Henkisesti hän on yhtä kaikkien kanssa, mutta sielullisena olentona hän on käynyt pitkän aineellisen kehityksen läpi ja tämä kehitys on yksityiskohdissaan ollut erilainen kuin muitten ihmisten. Sentähden sielulliset ja ruumiilliset ominaisuudet ovat niin äärettömän monenlaiset ihmiskunnassa. Kaikki ovat alkaneet tyhjistä ja sitten elämien vieressä erilaisten kokemusten kautta kehittyneet erilaisiksi. Elämä suurissa pürteissään toistuu alati, mutta joka kerta viisastumme ja katsomme olosuhteita vähäsen toisilla silmillä. Toinen ihminen ei osaa asettua oikealle kannalle ympäröiviin oloihin nähden vaan lankee ja sortuu. Toinen taas on jo ennen oppinut hallitsemaan itseään ja niitä oloja, joihin hän nyt on syntynyt.

Kolmas teosofian perusoppi on oppi karmasta. Se on oppi luonnonlakien järkähtämättömyydestä ja siitä, että kaikella, mikä tapahtuu, on välttämättä ollut syynsä. Ei ole sattuma eikä oikullinen Jumala maailman johdossa. Sama syysuhteen laki, jonka tie on nähnyt vallitsevan koko näkyväisessä luonnossa, vallitsee myös näkymättömässä maailmassa, siis ajatusten, tunteitten ja siveellisten voimien maailmassa. Mitä ihminen kerran ajattelee, siihen hänen ajatuksensa toisenkin kerran palaavat. Siten hän vähitellen kehittää itseään tämän luonnonlain turvissa. Meidän täytyykin tunnustaa, ettei elämämme ole kokonaan omassa vallassamme vaan kohtalon s. o. karmen ohjaama. Kaikki suuremmat tapaukset elämässä tulevat kuin ulkopuolisen välttämättömyyden pakosta.

Onko siis teosofisen karmaopin valossa nykyiset yhteiskuntaolot Jumalan asettamia? Ei suinkaan. Ihmiset itse luovat olonsa. Karma antaa kyllä jokaisen syntyä sellaiseen yhteiskunta-asemaan kuin hän on ansainnut ja kuin hänen kehitykselleen on parhaaksi. Mutta siitä ei seuraa, että rikkauden ja köyhyyden aina pitäisi yhteiskunnassa vallita vierekkäin. Päinvastoin ihmisten tehtävä juuri on nousta vastakohtien yläpuolelle ja poistaa ne, sitten kun niiden antama opetus on omistettu.

Rikkaudella ei ole mitään merkitystä, jollei sitä käytetä kaikkien ihmisten hyväksi, eikä köyhyydellä, jollei se opeta kärsivällisyyttä ja kateuden ja katkeruuden voittamista. Mutta ihmisten on opittava vapaaehtoisesti poistamaan kaikki vääryydet elämästä. Ja minä vakuutan, ettei ihmiskunta koskaan tule tässä pyrkimyksessään onnistumaan, ennenkuin se voi sen tehdä sisäisestä hyvästä tahdosta.

Nyt tahdomme vähäsen tarkastaa ihmisen kehitystä. Ihminen on henkinen olento, jolla on kolme perusominaisuutta: tahto, tieto ja tunto, eli tahto, järki ja tunne. Voimme sanoa, että on olemassa kolmenlaisia käsityksiä kehityksestä ja täydellisen ihmisen ihanteesta. Ne eivät ole aina täysin itsetietoisia ja niissä on paljon yhteistä, mutta otan ne tässä tarkastelun vuoksi erilleen. Ensiksi on kulttuuri-ihmisillä se käsitys, että ihmisen kehityksen tulee käydä järjen suuntaan, niin että hänen ymmärryksensä tulee yhä terävämmäksi ja tietopiirinsä laajemmaksi. Totuus on heillä siis ihanteena. Kun puhutaan sivistyneestä ihmisestä, silloin tavallisesti ajatellaan juuri tietopuolisesti kehittynyttä.

Sitten on toinen joukko, uskonnolliset ihmiset, jotka ovat laatineet itselleen toisen ihanteen, johon ihmisen olisi pyrittävä. Se on rakkaus. He tahtoivat kehittää ihmisen tunne-elämää. Jos jotakin ihmistä sanotaan jumaliseksi ja uskonnolliseksi ja tämä on hänessä jotain todellista, niin sellainen ihminen on hyvä. Hänen tunne-elämänsä on vastaanottavainen rakkauden ja myötätunnon vaikutukselle. Uskonnollinen ihminen ei aina osaa tätä itse selvittää, hän puhuu yhtymisestä Jumalaan j. n. e., mutta ulkonaisesti katsoen huomaamme, että tämä sielutieteellinen kokemus ilmenee siinä, että hän on lempeämpi ja rakastavampi muita ihmisiä kohtaan. Ja taas jos joku tekeytyy uskovaiseksi ja tämä hänessä vain on jotain ulkonaista, niin hänen tunteensa kärsii siitä eikä hän osaa olla muuta kuin – paha.

Jos kulttuuri-ihminen ei vastaa ihannettaan, jollei hän tunne asioita, joista hän puhuu, tekee hän järjen syntiä ja on epärehellinen. Jos taas uskonnollinen ihminen ei toden teolla ole sitä, mitä hän on olevinaan, tulee hän kovaksi, vaativaksi ja ahdasmieliseksi.

Vielä on meillä kolmas laji ihmisiä, jotka parhaasta päästä kehittävät tahtoa ja näiden joukkoon voidaan lukea aikamme sosialistit. Heidän ihanteensa tietien tai tietämättään on vielä toisenlainen kuin edellämainittujen. Se ei ole ehdottomasti totuus eikä myöskään rakkaus vaan oikeus. Oikeutta kaikille, veljellinen hyvä tahto yhteiskunnassa vallitsemaan! He tahtovat asettaa hyvän tahdon etusijalle. Ennenkuin kannattaa ottaa selvää, mikä on tieteellinen, teoretinen totuus kaikenmoisista pikkuasioista kuten esim. karpäsen leukaluusta ja ennenkuin pyritään elämään ihanissa, nautintorikkaissa tunteissa, on katsottava, että oikeus ja veljeys ja hyvä tahto pääsee ihmisten kesken vallitsemaan.

Mutta tällä kolmannellakin käsityksellä on nurja puolensa. Nämäkin ihmiset voivat eksyä vastakohtaansa: tahto voi muuttua himoksi. Tahdotaan oikeutta hinnalla millä hyvänsä. Kuinka monta anarkistia juuri tähän lankee ja ajattelee: minä teen vähän vääryyttä, jotta tapahtuisi paljon oikeutta.

Näissä kaikissa käsityksissä on siis hyvä puolensa ja myös paha puolensa. Mitä sanoo näistä teosofia? Se sanoo, että ihminen on kolminaisolento, jonka on kehitettävä kaikkia puoliaan. Täydellinen ihminen tietää koko totuuden elämästä ja kuolemasta, Jumalasta ja maailmasta. Hänen tunne-elämänsä on niin kehittynyt, että se on yhtä alituista suurta rakkauden eli yhteyden tunnetta, ja hänen tahtonsa on niin kehittynyt, ettei hän koskaan tahdo muuta kuin mikä on kaikille hyvää. Teosofinen maailman katsomus sanoo, että kaikkia ihmisen puolia on kehitettävä. Mutta koskei jokainen voi kaikkia puolia samalla kehittää vaan aina toisen puolen on oltava etualalla, niin viisas on se, joka antaa ihmiskunnan ja maailman vapaasti kehittyä, joka ei mistään suutu ja närkästy. Kun hän näkee yhden joukon kehittävän järkeä, toisen tunnetta, kolmannen tahtoa, niin hän ei toista tai toista tuomitse vääräksi vaan sanoo jokaiselle: kulje omaa tietäsi, kunnes heräät. Emme voi pakottaa toisiamme mihinkään, ei totuutta etsimään, ei kaikkia ihmisiä rakastamaan eikä tahtomaan hyvää kaikille. Me voimme vain itse pyrkiä eteenpäin ja mikäli opimme maailmaa ymmärtämään, voimme näyttää tietä muille. Ja mitä toimimmekin, katsokaamme, että välikappaleet ovat puhtaat, sillä tarkoitus ei koskaan pyhitä keinoja. Hyvin vähäistä on kaikki, mitä maailmassa saamme aikaan. Siksi on viisaampaa, että tämä vähä on ehdottomasti oikeudenmukaista, sillä jos hyvässä tarkoituksessa teemme jotain väärää, niin hyvä, minkä aikaansaamme, on vain näennäistä. Karmanlaki antaa meille aina takaisin sen parhaan, mitä olemme tehneet. Pääasia siis on, että työemme olisi niin puhdasta kuin suinkin, totuuden, rakkauden ja hyvän tahdon mukaista, eikä että paljon näkyväistä saavuttaisimme.

Ja jos tahdomme itseämme kehittää totisesti teosofiseen s. o. jumalviisaaseen suuntaan, niin ottakaamme ihanteeksemme teosofian kolme suurta perusaatetta: karma, jälleensyntyminen ja veljeys. Karma tulkoon järkemme oppaaksi. Se sanoo, että koko maailma on ehdottomasti järjellinen ja oikeudenmukainen. Sentähden järkemme näkee, ettei pahasta koskaan ole hyvää seurausta. Karma opettaa myöskin, ettemme mistään hätäämy eikä loukkaannu, koska kaikki, mikä meitä kohtaa, on ansaittua. Jos järkemme niin käsittää karman lain, tulemme kärsivällisiksi ja pitkämielisiksi.

Jälleensyntymisen voimme ottaa tunteemme johtotähdeksi. Jälleensyntyminen opettaa, että meillä on aikaa, aikaa kehittyä, ja että olemme erilaisia luonnon pakosta. Sen kautta voin oppia rakastamaan jokaista ihmistä sellaisena kuin hän on vaatimatta häntä olemaan tällainen tai tuollainen, jotta voisin rakastaa. Tämä erehdys saa aikaan paljon kärsimyksiä elämässä. Todellinen rakkaus ei perustu ruumiillisen eikä edes sielun ominaisuuksiin vaan henkeen. Meidän on opittava tuntemaan myötätuntoa kaikkia kohtaan sellaisina kuin he ovat. Ja jos olette tavanneet jonkun hyvän ihmisen, joka myöskin on vähän tietänyt mitä elämä on, niin tiedätte, kuinka hyvältä tuntuu olla sellaisen ihmisen läheisyydessä. Sielun sulut aukiavat, koska tunnen, että hän ei tuomitse. Hänelle minä avaan sydämeni, vaikka hän sen kyllä muutoinkin näkee, vaan jotta saisin itselleni tunnustaa, että tuossa on ihminen, joka ei katso ulkonaisia

vaan katsoo henkeä. Kukaan meistä ei ole ehdottomasti huonompi toista. Kaikki olemme yhdenarvoisia siten, että olemme kaikki Jumalasta lähteneet ja kaikki Jumalaan palaamme. Todellinen rakkaus ei tuomitse ketään vaan sulkee pahimmatkin syliinsä sanoen: ihmiset kutsuvat sinua murhaajaksi tai huorintekijäksi, oma sydämesikin sanoo sinun paljon syntiä tehneen, mutta jumalallinen rakkaus sisäissäni sanoo: minä rakastan sinua kuitenkin, sillä sinusta on kerran tuleva yhtä puhdas ja suuri olento kuin kaikista muistakin.

Tahtomme ihanteena olkoon taas kaikkein ihmisten yhteys ja veljeys. Kaikki olemme niin riippuvaisia toisistamme, ettei yksi ihminen tai yksi kansanluokka voi olla onnellinen toisten kustannuksella. Ei mikään hallitsija tai maailman mahtava ole onnellinen rikkautensa tai valtansa perustuksella. Ja jos siis toivomme, että hyvä tahto pääsisi ihmiskunnassa vallalle, niin emme tahdo hyvää ainoastaan sorretuille ja kärsiville vaan myöskin niille onnettomille, jotka nyt ovat sortajia. Sellainen puhdas hyvä tahto on ainoa, mikä voittoon vie.

Täten teosofinen maailmankatsomus sanoo meille, mikä on kehityksen päämäärä ja miten kehitys tapahtuu. Jos otamme nämä suuret opit jokapäiväisen elämämme ihanteiksi, silloin totisesti kasvamme sekä tiedossa – ymmärryksessä – että kaikissa tunteissa – rakastamisen kyvyssä – ja tahdossa hyvän voimassa.